

CÂLNIC, JUDEȚUL GORJ (II)

Dr. Gheorghe Gîrdu

Alte date istorice despre satul Câlnic.

1. *Procese.*

La 24 martie 1823 s-au judecat la Isprăvnicatul județului Gorj, Vasile Țigăran și Iov Ciocîrlie din Câlnic cu Ivan Ivan Ciocîrlie și Iordache Barbonie tot de acolo pentru un vad de moară pe apa Tismana³².

La 26 august 1823, la Isprăvnicatul județului Gorj a avut loc judecata între popa Ion Barbonie și alții din Câlnic, cu popa Constantin Vâlceanu din Vâlcea și popa Răducan, vărul său, din Vârtopul, județul Mehedinți, pentru o hotărnicie a unei moșii, în Câlnicul de Jos³³.

2. *Ungureni*

În Câlnic există în prezent o mahala denumită Vlădoi. Această mahala credem că este formată de unele familii venite de peste munți din Ardeal, înainte de anul 1830, așa-ziși Ungureni, care din cauza persecuțiilor făcute de autoritățile austriece, fugeau în Țara Românească. Pentru asemenea familii, domnitorii Țării Românești le acordau anumite privilegii, așezându-se cu locuința lângă anumite sate purtând denumirea de slobozii, despre care am tratat mai pe larg într-un articol al acestei publicații intitulat „Sloboziile din Gorj”. Într-un catastih al Isprăvnicatului streinilor, care ținea evidența dajnicilor streini, găsim în situația de pe mai-iunie 1831, că printre dajnicii streini, risipiți în satele județului Gorj se aflau trei familii așezate în Câlnic și anume: Dinu sin Ion Vlădoi cu 5 taleri și 60 parale; Constantin Vâlceanu cu 5 taleri și Costache Plăvițu cu 5 taleri³⁴.

3. Semănături

În lista privind starea semănăturilor de toamnă și de primăvară întocmită în anul 1834 pentru plasa Jiului, găsim următoarea situație despre satele Câlnicului³⁵:

Satul	Pogoane de fân			Grâu	Orz	Porumb
	fânețe pe an	cu bună nădejde	în proastă stare			
Câlnicul de jos	85	25	60	6 4 2	1 - 1	140 20 70 50
Câlnicul de sus	65	15	50	4 1 3	- - -	52 23 15 15

4. O judecată la Divan

În 1854 s-au judecat Ioan fiul lui Pătru cu fii săi din Câlnicul de jos, județul Gorj, cu Barbu Bărbonie și fratele său Dumitru pentru 51 stînjeni din moșia Câlnicul de jos. Ioan fiul lui Pătru și fii săi, fiind nemulțumiți de hotărîrea Divanului Craiovei, au cerut a se judeca la Înalțul Divan, care prin hotărîrea din 17 oct. 1845 a respins apelația, pricina fiind definitiv judecată, conform art. 277 din regulamentul Organic³⁶.

Din documentele cercetate rezultă o serie de date legate de istoricul satelor Câlnic, în special din dosarele cu situații referitoare la monumentele bisericesti și la școlile primare.

5. Date privind monumente istorice și slujitorii bisericesti

Astfel, în catastihul celor hirotonisiți peste Dunăre din plasa Tg-Jiului jud. Gorj, întocmit în anul 1834, găsim pe Gheorghe sin Matei, cu părul capului galben, sprâncenele ochilor căprui, mustățile murge și barba neagră, care a fost hirotonisit pe seama satului Câlnicul de jos, la 12 nov. 1821, la biserica cu hramul Sf. Nicolae³⁷.

În catastihul întocmit pe anul 1838 cu răspunderea banilor

ploconului din protopopiatul plășii Tg-Jiului, sunt trecuți la Câlnicul de sus, preotul Ion Barbonie ca plătitor și doi preoți nevolnici Gh. Andreș și Ion Andrițoiu³⁸.

Tot în anul 1838 s-a întocmit de protopopiatul plășii Tg-Jiu o delă arătătoare de numirea satelor și mahalalelor cu suma familiilor și hramul bisericilor, după cum în tabele erau așezate, din care situația pentru Câlnic se prezintă astfel:

Nr.	Numele satului	Nr. familii	Nr. biserici	Hramul bisericii
49	Câlnicul de sus	34	1	Sf. Grigore Bogoslav
50	Câlnicul se jos	152	1	SF. Voevozi
-	Mahalaua Câlnic	-	1	Sf. Nicolae ³⁹

Din dela întocmită pe anul 1839, pentru strângerea banilor ploconului pe următorul an, de la ludele preoților și diaconilor din eparhia Rîmnicului Noului Severin, la plasa Jiului din județul Gorj, se află trecut ca plătitor, preotul Ion sin popa Ion de la biserica cu hramul Sfintul Nicolae și preotul nevolnic Alexandru Drăghici de la satul Câlnicul de jos⁴⁰.

În lista de toată suma preoților și diaconilor din protopopiatul plaiului Vâlcan, plășilor Jiu și Tismana din județul Gorj, întocmită pe anul 1840, se arată că la Câlnicul de jos erau două biserici. Una cu hramul Sf. Nicolae, la care slujeau preoții Ioan sin popa Ioan și Constantin sin Ioan Ciocîrlie și o altă biserică cu hramul Sf. Vasile, la care slujeau preoții Dimitrie și Nitru și Alecsandru sin Dem. Drăghici. Credem că biserica Sf. Vasile, era în Câlnicul de sus, așa cum reiese din listele anilor următori și în situația de mai sus, a fost o greșeală că s-a trecut

„idem” la Câlnicul de jos. De asemenea preotul Ioan sin Ioan se numea Barbonie. Astfel în lista întocmită în 1841 pentru strîngerea banilor ploconului pe anul următor, la satul Câlnicul de jos din plasa Jiu, la biserica Sf. Nicolae este trecut ca plătitor preotul Ioan sin popa Ioan Barbonie⁴¹.

În lista „cîtătimea bisericilor, la care urmează a se da acturile civile pe anul 1844”, se prezintă pentru satele analizate, următoarea situație:

Sat, mahala	Nr. metrici	Hram biserici
Câlnicul de sus	1	Sf. Gr. Bogoslav
Câlnicul	1	Sf. Nicolae
Mah. Barbonești	1	Sf. Voevozi ⁴²

De asemenea, în situația pentru strîngerea banilor condicilor metrice civile pe perioada viitoare 1864, află ca s-au încasat următoarele sume:

Satul	Lei	Parale	Nr. biserici	Hram
Câlnicul de sus	4	30	1	Sf. Vasile
Mah. de jos	4	30	1	Sf. Nicolae
Mah. Barbonești	4	30	1	Sf. Voevozi

Tot din lista banilor condicilor civile, însă pe anul 1847, aflăm că s-au încasat aceleași sume, pentru cîte un metric, de la satele Câlnicului, sub următoarea formă:

Satul	Lei	Parale	Nr.metrici	Hram
Câlnicul de sus	4	30	1	Sf. Nicolae
Mah. din (deal)?	4	30	1	Sf. Grigore
Mah.Barbonești	4	30	1	Sf. Voevozi ⁴³

O situație mai interesantă despre satele și mahalalele Câlnicului este redată în cartografia întocmită de protopopiatul plășii Ocolului orașului Tg-Jiu și plaiului Vulcan, în anul 1856, în care se arată științele bisericești, despre slujitorii acestora, numărul familiilor, enoriașii și proprietarii bisericilor. Din această categorie la Câlnic, științele se prezintă astfel:

Nr. crt.	Numele sat și al proprietarului	Suma fam. enoriașe ai fiecărei biserici	Hramul	Construită din:	Nr. preoți, țircovnici paracliseri câte:
44	satul Cîlnicu proprietatea d-lor Aga Cons. Glogoveanu Cănuți, Rioșeanu și alți moșneni	70	Sf. Nicolae	lemn	1
	Tot satul Cîlnicu cu Mah. Barbonești	56	Sf. Voevozi	lemn	1
	Tot satul Cîlnicu - Mah. din deal	37	Sf. Grigore Bagoslav	lemn	11

Tot din această categorie rezultă și slujitorii bisericilor respective. De exemplu, la biserica Sf. Nicolae, era slujitor Const. Ion Ciocîrlie hirotonit pe seama acestei biserici, la 29 nov. 1840, ca țircovnic (cîntăret) era Const. preotu Const. Ciocîrlie, iar ca paracliser, era Const. Covrig.

La bisericile Sf. Voevozi și Grigore Blagoslav slujea ca preot Nicolae preot Ion Barbonie, hirotonit la 19 aprilie 1853, pe seama bisericii

Sf. Voevozi; ca țircovnic funcționa Const. pr. Const. Ciocîrlie, iar ca paracliser, Stoean Pocșar⁴⁴.

Din tabelul întocmit de protopopiatul județului Gorj, cu bisericile de mir, pe anul 1865, la Călnic, rezultă următoarea înscriere:

Nr. crt.	Comuna cu cătunele ei	Hramul bisericii	Nr. slujitori
63	Com Călnic	Sf. Nicolae	Const. Covrigu – preot Const. Popa Constantin – cîntăreț Gh. Covrigu – paracliser
64	Mah. Barbonești	Sf. Voevozi	Nicolae popa Ioan Barbonie – preot Mihăilă Lepădat – cîntăreț Gh. Popa Const. – paracliser ⁴⁵

O situație cu foarte multe date despre satele Călnicului este dată în tabelul statistic întocmit de protopopul județului Gorj, Ștefan Nicolaescu, în anul 1872, privind starea clerului și bisericilor din județ.

Nr. crt.	Numirea comunei	Numirea cătun mahala	nr. fam.	Hram biserici	Constr. în an	Refăc. în an	Întreținută de
20	Com. Călnicu	Cătun Călnic	90	Sf. Nicolae	Nu se știe	1818	Enoriași bine
		Mah. Barbonești	60	Sf. Voevozi	1833	-	idem

La biserica Sf. Nicolae se afla, în 1872, ca preot Const. Covrigu, în etate de 40 de ani, fără seminar, grămătic, hirotonit la 23 aprilie 1864, duhovnic; familist și cu bună conduită. În funcția de cîntăreț era Const. popa Const., cu certificatul din 17 iulie 1862, iar funcția de paracliser era dusă de George Covrigu, fără acte.

La biserica Sf. Voevozi, slujea ca preot Nicolae preotu Ioan Barbonie, în etate de 43 de ani, tot fără seminar, fiind grămătic, hirotonisit la 19 aprilie 1853, duhovnic din 14 iunie 1858, cu familie și bună conduită. Pe funcția de cîntăreț figura Mihăilă Lăudatu, cu certificatul din 17 iulie 1862, iar ca paracliser este trecut George popa Const. cu certificatul tot din 17 iulie 1862.

Toți slujitorii acestor două biserici erau întreținuți de locuitori și din buget, bisericile nu aveau nici o avere și erau în bună stare⁴⁶. Biserica Sf. Nicolae s-a construit din nou în anul 1896 prin îndemnul și cheltuiala preotului Nicolae Barbonie și donația locuitorilor și s-a târnosit la 9 nov. 1903.

În anuarul Eparhiei Rîmnicului Noului Severin din 1906, rezultă că toate satele comunei Câlnicu aparțin de parohia Barbonești, cu o populație de 314 familii, având următoarea componență:

Sat, cătun	Biserica	Hram	Construită
Sat Câlnicu	Filială	Sf. Nicolae	1890-1903 din lemn
Cătun Barbonești	Parohială	Sf. Voevozi	1885-din lemn

Preot paroh Ion Călnicescu absolvent, seminar gr.I, hirotonit la 20 mai 1875. Cîntăreți: Const. preot Ciocîrlie precitcant, numit la 20 martie 1875 și const. pr. Gh. Ciocîrlie, practicant, numit la 1 aprilie 1897. Epitropi erau: Ilie I. Saidac și Gh. Gh. Ciocîrlie.

Despre preotul Ion Călniceanu, se cunoaște că în anul 1870 a fost primit ca elev în internatul seminarului din Rm. Vâlcea, avea vîsta de 15 ani și era fiu de preot⁴⁷.

De asemenea despre biserica „Sf. Voevozi” din mahalaua Barbonești, avem date din pisania însemnată în arhive în anul 1885 după cum urmează: „În numele Sfintei Treimi și întru cinstea mai marilor voievozi Mihail și Gavril s-au prefăcut de al doilea această sf. biserică, cu binecuvîntarea prea Sf, Sale D.V.Iosif Bobulescu la anul 1885, cu toată stăruința și cheltuielile enoriașilor acestei biserici și alții carele au voit de au ajutat, și sfințirea s-a făcut de protoiereul Ștefan Nicolaescu. Zugrav a fost D-tru T. Zugravu Boerescu”⁴⁸.

6. Date despre învățământ

Despre satul Câlnic se găsesc date și din activitatea desfășurată de locuitorii acestuia în legătură cu dezvoltarea învățământului. Astfel,

în urma acțiunii de înființarea școlilor la sate, după anul 1838, și satul Câlnic s-a aflat printre primele așezări din Gorj de a contribui la luminarea fiilor ei.

Astfel, dintr-un catalog pentru vremea venirii și gradul învățaturii candidaților din Gorj pe periodul de învățatură început la 1 aprilie pînă la sfîrșitul lunei iunie 1843, la plasa Jiului, găsim că a venit la școală la 1 iunie Barbu Barbonie, care a lipsit de la cursuri de 20 de ori și nu s-a prezentat nici la examen. Dintr-o altă listă de candidați de învățători pentru satele județului Gorj, după cea din urmă înclinare și cea din urmă așezare a candidaților în fiecare școală comunală pe anul curgător 1843 - 1844, întocmită de profesorul școlii normale Tg-Jiu, Craiovescu, la plasa Jiului, este înscris Barbu Barbonie, în etate de 20 de ani, flăcău, fiu de birnic, de părinți din satul Câlnicul de sus. Se află candidat pe școala satului Câlnicul de jos și de sus. A intrat candidat la 2 mai 1840 la această școală⁴⁹.

Dintr-o altă listă privind mărimea încăperilor școlilor de prin sate, întocmită în anul 1844, se constată că la școala Câlnicului de jos (cu 121 familii), înclinată cu Câlnicul de sus (cu 32 de familii) avea 3 odăi. De asemenea, în lista întocmită, la 5 iulie de profesorul școlii normale din Tg-Jiu pentru candidații cărora s-ar cuveni să li se dea bileteri să fie învățători și care au trecut examenul organizat pentru asemenea numire, este propus și Barbu Barbonie, pentru școala satului Câlnicul de jos și de sus, intrat la 2 mai 1840 în școală⁵⁰. De altfel pentru învățătorul Barbu Barbonie, se găsește și situația rezultatelor învățaturii sale în perioada de candidat de învățător al școlilor comunale, ținut de la 30 iulie 1844. Acest candidat este înscris în plasa Jiului la satele Câlnicului de jos cu cel de sus, lipsind de la pregătire 15 zile și obținînd următoarele note pentru obiectele de la:

Clasa I	litere lancastiene	1
	scriere după model	1
Clasa II	citire slobodă	1
	scriere dictando	1
	catix partea II	1
	adunare și scădere	1
Clasa III	catix partea III	2
	înmulțire și împărțire	2
	cunoștințe veter	2
	cîntări bisericești	3

Tot despre acest învățător, dispunem de date din lista trimisă de profesorul școlilor din Gorj, la Eforia Școalelor, la 18 aug. 1845, pentru toți învățătorii școlilor comunale după cea din urmă rotunjire ce s-a făcut județului și plășilor.

Astfel, la plasa ocolului, în această listă este trecut Barbu Barbonie, în etate de 20 de ani, însurat, fiu de birnic, de părinți din satul Câlnicul de jos și de sus. Se arată că la 2 mai 1840 este vremea de cînd a intrat în școală⁵¹.

După cum se știe școlile comunale au fost închise în anul 1848, fiind considerate că au contribuit la izbucnirea revoluției de la 1848. Acestea au fost redeschise după anul 1855. Pentru aceasta Departamentul Visteriei a întocmit în anul 1855 liste pe fiecare județ, cu satele ce au un număr de 100 familii și mai multe, cu scopul de a le reînființa școli comunale. În lista județului Gorj la plasa ocolu, satul Câlnic este trecut cu 140 familii⁵².

Din catalogul de notele școlare, a școlilor satelor unite pe anul 1858, se desprinde că la plasa Ocolu, printre școlile instituite de la 15 ian. 1858 este trecută școala Câlnicu, unită cu Somanești, al cărui învățător era K. Covrigu. În acest catalog sînt trecute notele pe materii, pe fiecare din cei 24 elevi, ce au urmat cursurile, pe ian., feb., martie și aprilie 1858.

Pentru activitatea sa de învățător a lui Constantin Covrig orînduit învățător pentru satul Cîlnic unit cu Șomanești, din plasa Ocol, a primit leafa pe 15 ian. 1858, de 62 lei și 20 parale, după cum a comunicat revizorul școalelor din districtul Gorj, D. Brătuianu.

În ștatele de lefile învățătorilor școlilor comunale pe lunile aprilie, mai, iunie, iulie și august 1858, învățătorul Covrig C., orînduit pentru școala satului Cîlnic și Somanești, a primit 125 lei, iar pentru sept. – dec. – 100 de lei⁵³.

Pe anul școlar 1858-1859, se află catalogul școalelor satești din județul Gorj, pe trimestrul I de nov., dec. 1858 și ian. 1859. În aceste cataloage este subliniată școala satelor unite: Cîlnicul linie nouă și Somanești, cu 27 elevi, al cărei învățător era C. Covrig. Este foarte interesantă această situație, deoarece cuprinde numele și prenumele fiecărui elev, indicarea pentru fiecare a gradului de învățătură, moralitate și notele pe fiecare materii⁵⁴.

Dintr-un extras din cataloagele școalelor satești din districtul Gorj pe trimestru nov. – dec. Și ian. Al anului școlar 1859-1860, făcut de revizorul Brătuianu, se indică la plasa Ocolu că școala din Cîlnic era frecventată de 91 elevi în total, cu următoarele materii: citire pe table și scriere după model, rugăciuni, istorie sfântă, catehism și aritmetică⁵⁵.

În anul 1865, postul de învățător la Cîlnicu era vacant. Revizorul școlar al districtului Gorj, la 20 sept. 1865 propune pentru ocuparea postului vacant la Cîlnicul de sus și de jos, plasa Ocolu, pe Ionu Șerbulescu⁵⁶.

Dintr-o corespondență a Eforiei școalelor cu învățători comunali, rezultă că în comuna Cîlnic, s-a deschis o școală model, alăturîndu-să ștatul de leafă învățătorului Ion Șerbulescu al școlii din comuna Cîlnicu, la 20 nov. 1867, cu salariu pe lună de 92 lei și 57 bani.

În ce privește funcționarea acesteia se vorbește într-un raport al revizorului școalelor din județele Gorj, Dolj și Mehedinți, V. Popescu, în care arată că la 2 ian. 1868, școalele model din comunele Cîlnicu și Bălești le-a găsit închise și la întrebările învățătorilor în această

chestiune, au răspuns că locuitorii avînd necesitate de copii spre a-i întrebuița la munca cîmpului nu le permit a sta mai mult la școală decît de la ora 7-11, adică odată pe zi înainte de amiazi⁵⁷.

La 13 februarie 1868, prefectul județului Gorj, Gh. Magheru, a trimis Ministerului Cultelor și Instrucțiunii Publice, procesul încheiat la comuna Câlnic pentru deschiderea școalei model în această comună.

De altfel, că școala model a fost deschisă la Câlnic, în 1867, rezultă și din tabelul cu învățătorii școlilor model existente în anul 1869, unde la plasa Ocolul, este subliniat Ion Șerbulescu, la comuna Câlnic, numit în post cu ord. 309 din 20 nov. 1867, cu salariu lunar de 92 lei și 57 de bani⁵⁸.

7. Date privind reforma agrară din 1864

Satele componente ale comunei Câlnic în împărțirea activă din anul 1864, au avut foarte mulți clăcași pe pămînturile boierești. De exemplu de pe moșia proprietarului C. Rioșanu, prin legea reformei agrare din 1864, au fost împrăprietăriți 55 țărani clăcași. În lista proprietarilor de la care s-au luat pămînt, pentru împrăprietărea clăcașilor din comuna Câlnic figurează: Costache Rioșanu, Costache Glagoveanu, Barbu Șaidul și D. gg Benga. În arhivele statului din București sunt situațiile cu numele celor împrăprietăriți și terenul atribuit, pe categoriile respective (cu palmele cu doi sau cu 4 boi)⁵⁹.

La 24 mai 1867 Preotul Const. Covrig, preot la biserica comunei Câlnic, încă din 1864 cere să fie împrăprietărită biserica (probabil Sf. Nicolae), după legea din 1864, deoarece nu este situată pe proprietăți de acelea lovite de legea agrară, ci este pe moșii răzășești (moșnenești).

Dă ca exemplu biserica cu patronagiul Sf. Grigore, tot în comuna Câlnic, cu toate că este pe moșia D-lui Glogoveanu, unde s-au împrăprietărit foștii chiriași, totuși i s-au recunoscut dreptul prescris de lege. La această cerere ministrul instrucțiunii publice a cerut prefecturei județului Gorj, la 23 nov. 1867, să i se raporteze cauzele pentru care biserica comunei Câlnic n-a primit pămînt după prevederile legii reformei agrare⁶⁰.

8. Date statistice.

În dicționarul topografic și statistic al României din 1872, în plasa Ocolu, cătunul Călnicul de jos și satul Călnicul de sus formează comună, cu 695 locuitori⁶¹.

De asemenea, în Marele dicționar geografic al României din 1899, este însemnată comuna Călnicul cu o suprafață de 1494 hect. Din care 1000 hect. pădure și vatra satului, 80 hect. Fînețe și 414 arătură. Se mai menționează că locuitorii posedă 50 pluguri, 62 care cu boi și vaci, o căruță cu cai, 552 vite mari cornute, 26 cai, 221 oi și capre și 240 porci.

Venitul comunei era de 785 lei anual și cheltuielile de 776 lei și 64 bani. Avea o școală frecventată de 47 elevi din 50 elevi înscriși și 2 biserici de lemn, fondate de locuitori în secolul trecut, deservite de un preot și doi cîntăreți. În comună mai erau două mori de apă și o cîrciumă⁶².

În 1894 în comuna Călnic a luat ființă un oficiu poștal pentru deservirea satelor din partea de apus a județului, care ființează și astăzi pentru prestațiile de poștă și telecomunicații.

În 1910 a luat ființă o judecătorie de pace în comuna Călnic, care a funcționat pînă în 1932, cînd s-a mutat la Brădiceni. S-a reînființat din nou în 1949, cînd aparatul justiției a luat o altă organizare.

Încheiere

Ne oprim aici cu prezentarea rezumativă a datelor legate de istoricul satului Călnic, socotind că acestea vor fi un îndemn pentru toți scriitorii de a prezenta acest sat, despre care literatura de specialitate nu are nici o însemnare. Fără îndoială că se pot aduna și mai multe însemnări, cum ar fi cele existente în arhivele statului din București, despre reformele din 1921 și 1945 sau cele ce privesc dezvoltarea actuală a comunei Călnic.

Se știe că astăzi comuna Călnic este una din cele mai prospere comune din județul Gorj, cu oameni cu gospodării, cu școală generală,

dispensar medical, unități comerciale și alte obiective ce-l întuește într-un viitor oraș, despre care condeierii urmași ai celor ce se vindeau cu familie cu tot, ai clăcașilor din 1864 sau ai moșnenilor Ciocîrloi, Țigărani sau Nămăroi din Câlnicul de jos din 1827, vor scrie, că au ce scrie.

Bibliografie:

32. Condicile Isprăvnicatului județului Gorj, 1823
33. Condicile Isprăvnicatului județului Gorj, 1823
34. Catastihale (tetranimiile) doinicilor străini de peste Olt, noiem. – ian. 1823
35. Situația Argicolă, Gorj, 1834
36. Înaltul Divan 1834
37. Arhivele Naționale București (ANB) Hirotonii, 1821
38. Arhivele Episcopiei Râmnicului și Noului Severin (RNS) catastihul plășii Jiului
39. **Ibidem**
40. **Ibidem**
41. **Ibidem**
42. **Ibidem**
43. **Ibidem**
44. Arhivele Episcopiei Râmnicului Nr.2
Catagrafia plășii Ocolului, orașului Tg-Jiu și plășii Vulcan, 1856
45. Arhivele Episcopiei RNS Biserici de mir 1865
46. Arhivele Episcopiei RNS Biserici de mir 1872
47. **Ibidem**
48. Anuarul Episcopiei RNS 1906
49. Arhivele Naționale, București, Pisanii
50. Arhivele Naționale, București, M. Instrucțiunii
51. **Ibidem**
52. **Ibidem**, 1864
53. **Ibidem**, 1855
54. **Ibidem**, 1858
55. **Ibidem**, 1858-1859
56. **Ibidem**, 1859-1860
57. **Ibidem**, 1865
58. **Ibidem**, 1862
59. **Ibidem**, 1869
60. Arhivele Naționale București, Reforma agrară 1864 – Gorj
61. **Ibidem**
62. Dicționar științific și topografic al României
Marele dicționar geografic al României 1899